בט"ו שוחט בה מיד [א]נמצאה קשורה לסכין הרי היא כסכין: גמ' ר' אבין בשם ר' יהושע בן לוי (א)קצרן (זבין) של נכרים היה שם אמר ר' חנינה ערודות[ב] [א]היו נוחרין בירושלים והיו עולי רגלים משתקעין בדם עד ארכובותיהן ובאו לפני חכמים ולא אמרו להן דבר (ר"ש בר אבא (ב)בשם ר"ח קצרן של נכרים היה שם) רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי מעשה[ג] בפרדה משל בית רבי שמתה וטהרו את דמיה משום נבילה ר"א שאיל לרבי סימון עד כמה ולא אגיביה שאיל לרבי יהושע בן לוי א"ל עד רביעית טהור יותר מיכן טמא ובאש לרבי לעזר דלא חזר ליה ר' סימון שמועתא רב ביבי הוה יתיב מתני הדין עובדא א"ל רבי יצחק בר ביסנא עד כמה א"ל עד רביעית טהור יותר מיכן טמא ובעט ביה א"ל ר' זריקא בגין דהוה שאיל לך את בעיט ביה א"ל בגין דלא הוות דעתי כי דאמר ר' חנין [1]והיו חייך תלואים לך מנגד זה שהוא לוקח לו חטין לשנה ופחדת לילה ויומם זה שהוא לוקח מן הסרקי ולא תאמין בחייך זה שהוא לוקח מן הפלטור ואנא סמיך אפלטירא מאי כדון[ד] העיד רבי יהושע בן פתורה[ה] על דם נבילות שהוא טהור מהו טהור מלהכשיר הא ליטמות מטמא תמן[ו] תנינן [ז]דם השרץ מטמא כבשרו מטמא ואינו מכשיר ואין לנו כיוצא בו ואין לנו כיוצא בו כשיעור טומאתו אבל דמו מטמא כבשרו א"ר יוסי פליגי בה תרין אמוראין חד אמר טמא וחד אמר טהור מ"ד טמא כר' יהודה ומ"ד טהור כר' יהושע בן פתורה א"ל רב אבדומה דמן נחותה ויאות דרבי יהודה מורייגה דבי נשיאה הוה: כל הרוקין וכו': לא כן אמר רבי אבהו בשם ר' יוסי בן חנינה לא[ח] גזרו על הרוקין שבירושלים הא איתמר עליה רבי אבין בשם ריב"ל קצרן של נכרים היה שם: [ט]בשאר ימות השנה הטמאין מהלכין שיבולת והטהורין מהלכין מן הצד [ב]והטהורין מהלכין סתם והטמאים אומרין להן פרושו בשעת הרגל הטהורים מהלכין שיבולת והטמאין מהלכין מן הצד הטמאין מהלכין סתם והטהורין אומרים להן פרושו: וכל הכלים הנמצאים כו': לא כן א"ר אבהו בשם ר' יוחנן לא[י] גזרו על הכלים שבירושלם מכיון שנמצאו דרך ירידה לבית הטבילה :עשו הוכיח אבא שאול היה קורא אותן ציפורין מ"ד ציפורין שהיה דומה לציפורין מ"ד מריצה שמריצה את האבן לבית הקברות: קופיץ וכו': תני הסכין קשורה לה הרי זו כמותה:

הלכה ב מתני' [כ]פרוכת שנטמאת בולד הטומאה מטבילין אותה בפנים ומכניסין אותה מיד ושנטמאת באב הטומאה מטבילין אותה בחוץ ושוטחין אותה (ג)בחיל מפני שהיא צריכה הערב שמש אם היתה חדשה שוטחין אותה על גג האיצטבא כדי שיראה העם את מלאכתה שהיא נאה רשב"ג[ל] אומר משום ר"ש בן הסגן [מ]פרוכת עוביה טפח על שבעים ושתים נימים נארגת על כל נימה ונימה כ"ד חוטין ארכה מ' אמה ורחבה כ' ומשמונים ושתים רבוא היתה נעשית ושתים עושין בכל שנה ושלש מאות כהנים מטבילין אותה: גמ' אילו אמר חוט א' כפול לשנים שזור לשלשה משזר לששה ארבע מכאן הא[נ] עשרים וארבעה תני שלשים ושתים אילו אמר חוט א' כפול לשנים שזור לארבע משזר לשמונה ארבע מכאן הא תלתין ותרין תנא ארבעים ושמונה אילי אמר חוט אחד כפול לשנים קליעה לשלשה שזור לששה משזר לשנים עשר ארבעה מיכן הא ארבעים ותמניא כתוב אחד אומר [2]מעשה רוקם וכתוב א' אומר [3]מעשה חושב מעשה[ס] רוקם [ע]פרצוף אחד מעשה חושב שני פרצופות רבי יהודה ורבי נחמיה (ג)חד אמר מעשה רוקם [א]ארי מכאן וארי מכאן מעשה חושב ארי מכאן וחלק מכאן וחרנה אמר מעשה רוקם ארי מכאן וחלק מכאן מעשה חושב ארי מכאן ונשר מכאן: בשמונים ושתים רבוא היתה נעשית וכו': ר' יצחק בר ביזנא בשם שמואל גוזמא תמן (ד)תנינן פעמים היה עליה כשלש מאות כור רבי יוסי בי רבי בון בשם שמואל גוזמא:

הלכה ג מתני' בשר קדשי קדשים שנטמא בין באב הטומאה בין בולד הטומאה בין בפנים בין בחוץ בש"א הכל ישרף בפנים חוץ משנטמא באב הטומאה בחוץ בית הלל אומרים הכל ישרף בחוץ חוץ משנטמא בולד הטומאה בפנים ר"א

בט"ו שוחט בה מיד. לפי שכל העם יודעין שהזאה וטבילה אסורה ביו"ט ומטבילין את הכל מעיו"ט: **נמצאה קשורה לסכין.** בגמ' מפרש: **גמ' קצרן של נכרים.** כובס של נכרים היה שם בשוק העליון וחכמים גזרו על הנכרים שיהו כזבים לכל דבריהם ורוקן טמא: **ערודות.** ערודי היער היו טוחנין לצורך אריות של מלך: **ר"ש בר אבא בשם ר"ח קצרן של נכרים היה שם.** ל"ג ליה הכא: **ועקרו את דמיה משום נבילה.** כל הסוגיא פירשתי לעיל פ"ג הל"ב: **לא כן וכו'.** אמתני' פריך לא גזרו על הרוקין שבירושלים ולמה גזרו על הרוקין שבשוק העליון: **שיבולת.** היינו באמצע: **ופריך לא כן וכו'.** וכמתני' תנן חוץ מדרך ירידתן לבית הטבילה: **ומשני מכיון וכו' נעשו הוכיח.** יש הוכחה שהן טמאין ודאי ולא משום גזרה: **שהיא דומה לצפורן.** שעשויה כדמות צפורן של אדם: **תני הסכין קשורה לו.** אם נמצא הסכין קשור בקופיץ הרי זה כקופיץ וכזה שוחט ומטביל ופליג אמתני' ויותר נ"ל דברייתא לפרושי למתני' קאתי דה"ק נמצאת סכין שמצאה קשורה עם סכין אחרת ידועה הרי הוא כסכין ידועה אם טמאה טמאה ואם טהורה טהורה וכן פי' הרמב"ם בפי' המשנה:

הלכה ב מתני' פרוכת שנטמאה בולד הטומאה. שנגעה במשקין טמאין שחכמים גזרו על המשקין שמטמאין כלים גזרה משום משקה דזב וזבה: **מטבילין אותה בפנים.** ואינה טעונה שילוח חוץ למחנה שכינה כיון שלא נטמאת אלא בולד הטומאה ומכניסין אותה מיד שאינה טעונה הערב שמש: **מטבילין אותה בחוץ.** דטעונה שילוח: **ושוטחין אותה בחיל.** חוץ לעזרה: **נימין.** ליי"ש בלע"ז: **כ"ד חוטין.** מפרש בגמ': **ארכה ארבעים ורחבה עשרים.** כמדת פתח האולם שהיה גובהו ארבעים ורחבו עשרים: **פ"ב רבוא.** דינרי זהב נעשים: **גמ' אילו אמר חוט.** גבי מלאכת הפרוכת הייתי אומר שיהא כל חוט כפול לשנים: **שזור.** אילו נאמר חוט שזור הייתי אומר שיהא חוטין כפול לשלשה השתא דכתיב משזר ילפי' מיניה דבעינן חוטין כפול ששה דהיינו כפל משזר: **ארבעה.** כלומר וארבעה מינין היו בו תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר כל אחד חוטין כפול שש מכאן שהיה כפול כ"ד: **מעשה רוקם.** גבי מסך הפתח כתיב וגבי פרכת כתיב מעשה חושב מאי ביניהו: **ר"י ור' נחמיה פליגי.** אלך היו מעשה חושב ומעשה רוקם ושילך היו שני פרצופין: **גוזמא.** מילתא בעלמא ולאו דוקא: **תמן תנינן.** במסכת תמיד פ"ב האלו מעלין באפר ע"ג תפוח ותפוח היה באמצע המזבח ולפעמים עליו כשלש מאות כור אפר:

הלכה ג מתני' הכל ישרף בפנים. בבית הדשן הגדול שבעזרה ששם שורפין פסולי קדשי קדשים שכל שפסולו בקודש שורפין אותו בקודש: **חוץ משנטמא בולד הטומאה בפנים.**

משנת אליהו

קצרן של נכרים היו שם. עיין רש"י בפסחים (י"ט ע"ב) ד"ה של שוק העליון שם היו מתקבצים [illegible] [illegible] [illegible] פ"ל ק: **סליקא לה מסכת שקלים**

ריבב"ן

הקופיץ נסכין אפילו נמצאת כחול כ"ד אינו צריך להטבילה הואיל דהיא קשורה עמו הטבילן יחד והסכין צריך לו כ"ד לשחוט הפסח והטבילה בי"ג שיהא להם הערב שמש: **מתני' בולד הטומאה.** ראשון לטומאה: **[מטבילין אותה] אפילו בפנים.** לפי שאין טומאתה מדאורי' שאין אדם וכלים מקבלין טומאה אלא מאב הטומאה ואם הטבילוה בחוץ מכניסין אותה מיד שאינה צריכה הערב שמש דטומאתן מדרבנן ושנטמאת באב הטומאה מטבילין אותה בחוץ לפי שאסור להשהותה בפנים וחייב להוציאה בחוץ הואיל דטומאתה מדאורייתא דאמרינן בעירובין בפרק בתרא מזכר עד נקבה תשלחו פרט לכלי חרס דברי ר' יוסי הגלילי ומפרש טעמא לפי שאין לו טהרה במקוה א"נ לפי שאינו נעשה אב הטומאה אבל הפרכת יש לה טהרה במקוה ונעשית אב הטומאה חייב לשלחה ולהוציאה בחוץ ושוטחין אותה בחיל במקום שנקרא חיל לפנים מהר הבית ומקודש ממנו כדאיתא בריש מסכת כלים אם היתה חדשה ונטמאת מטבילין אותה בחיל ושוטחין אותה שם כדי לנגבה וכיון כך יראו העם מלאכה שהיא נאה: **מתני' על כל נימה ונימה כ"ד חוטין.** כדאיתא ביומא פרק בא לו הפרכת כ"ד חוטין: **ארכה מ' ורחבה כ'.** כנגד פתח האולם כדאיתא במסכת מדות ושמונים ושתים ריבוא חוטין נארגת ויש גורסין ריבות פירוש נערות שאורגות בפרוכת ושלש מאות כהנים מטבילין אותה: אמרינן בחולין פרק גיד הנשה אמר רבא גוזמא דלא צריכי כ"כ כהנים להטבילה ואמרינן התם בג' מקומות דברו חכמים בלשון הבאי גפן תפוח ופרוכת ומפורשים התם: **מתני' בשר שנטמא בין באב הטומאה וכו' ב"ש אומר ישרף בפנים הכל.** [ואינו] חייב להוציאו מיד לחוץ (ליכא) כדפרישית לעיל דכל שאין לו טהרה במקוה ואינו נעשה אב הטומאה אין חייבין עליו ואוכלין ומשקין לא מצינו להם טהרה במקוה כלל אלא למים דרך זריעה וגם אינן נעשין אב הטומאה דכתיב וכל אשר יגע בו הטמא יטמא וכתיב לעיל מיניה

תקלין חדתין

לטביל דאע"ג דשאר כלים היה להן סכין לשחוט ולא היתה קופיץ זו להן אלא לשבירת עצמות ויהיה אין שבירת העצם בשבת אפילו הכי כיון דצריכה להם ביו"ט אחר שבת בכר הטבילה מערב שבת דהא בשבת לא מצו להטבילה כמ"ש במסכת ביצה (י"ח ע"ב) אבל יו"ט אחר השבת כו' תלפני השבת: **ובט"ו.** אם מצאה ביו"ט עצמו: **שוחט בה.** שאנו מיד דודאי הטבילוה בעלים מאתמול: **הרי היא כסכין.** ואפילו נמצאת בי"ד שחל להיות בחול שוחט בה מיד דודאי הוטבלה עם הסכין בי"ג הואיל וקשורה עמו. לשון רש"י וכן פי' רבינו הגאון דקאי אכל אקופיץ: **גמ' קצרן של נכרים.** להכי בשוק העליון טמאים לפי שהיה שם כובסים של נכרים והן כזבים לכל דבריהם ולכן הרוקין דשם טמאים: **ערודות.** חיות שסמן ערוד ולהכי טמאין הרוקין דשם ששם היו נכרים טוחנין הערודות: **אריב"ל מעשה כו'.** מייתי לה כל הסוגיא אגב שאמר ערודות היו כו' וכל הסוגיא פירשתי בפ' ג': **לא כן א"ר אבהו כו' לא גזרו על הרוקין שבירושלים.** אשוק העליון פריך ולא שמיעא להו סוגיא דרבי אבין ומשני הא דאמר עלה כו': **שיבולת כו'.** מפרש טעמא דרבי יוסי ושיבולת הוא באמצע והטהורים מהלכים מן הצד שהיו מרחיקין עצמן לצדדין והטמאים מהלכים סתם שאינם מוזהרים לפרוש מהם: **והטהורים אומרים להם פרושו.** שהיו מוזהרין להטמאים שיפרשו מלטמאן לכן הרוק הנמצא בצדדין טהורין ובאמצע טמא: **ובשעת הרגל.** כי כל ישראל חברים ברגל שנאמר (שופטים כ') ויאסף כל איש ישראל אל העיר כאיש אחד חברים וכולם טהורים כי החיוב על כל ישראל לטהר עצמם ברגל וכל טמא שאינו יכול ליטהר יפרים עצמו לצדדים ויתרחקו בני אדם ממנו כדי שלא יטמאו כי כל העדה כולם טהורים והו דאמר וטהורין מהלכים סתם וטמאים מוזהרים להן שיפרשו דלעולם המוטעים הולכין לצדדין והן המוזהרין. וגירסא זו כגירסת הרמב"ם בפירושו: **לא כן אמר ר"י.** ולמאי דאמר במתני' דרך ירידה טמאים: **נעשו הוכיח.** שמוכח שבירידתן לטבילה נפלו והן טמאים: **אבא שאול.** שהיה קובר מתים כדאמרינן בפרק ג' דנדה והיה רגיל בכלים הללו והיה קורא אותה צפורן למגריפה דמתני': **מריצה.** שהיא מריצה את האבן לבית הקברות כשחופרין ומזדמן אבן מריצה. וגירסת הרמב"ם שהיא מרילה את העפר. ופי' דהכי קאמר שהיא כלי שהיו מכתתין ומדללים בו העצמות כדי שיכנסו בסל להוליך אותו ממקום למקום וזה השם מגורת. ותרך את גלגלתו ולחוק טומאתן היו בחזקת טומאה: **תני הסכין קשורה לו ה"ז כמוהו.** ברייתא פליגא אמתני' וס"ל דאם נמצא הסכין קשור בקופיץ הרי זה כקופיץ וכזה שוחט ומטביל: **מתני' פרכת. בולד הטומאה.** שנגעה במשקים טמאים דרבנן גזרו על המשקים שמטמאים כלים גזירה משום משקה זב וזבה כגון רוקו וש"ו שהן אבות הטומאה ומטמאים אדם וכלים מדאורייתא ופרכת הוי כלי דכשנוטלין אותו ממקום למקום נותן הכלים לתוכה ויש תורת כלי עליה לקבל טומאה: **בפנים.** ואינה טעונה שילוח חוץ למחנה שכינה כיון שלא נטמאת אלא בולד הטומאה: **מיד.** לשון הגאון בולד הטומאה דאין צריך הערב שמש כד"ס כמ"ש בפי"א דטהרות ועי' ר"ש שם: **באה"ט.** כגון אב נבילה: **בחוץ.** דטעונה שילוח כמ"ש בסוף עירובין: **בחיל.** חוץ לעזרה: **כ"ד חוטין.** מפרש בגמ': **ארכה מ' כו'.** כפתח האולם שהיה גבוה מ' ורחבו כ': **ושמונים ושתים רבוא.** לשון הגאון, ר"ל דינרים דאי אפשר לומר על הנימין דאם כן הל"ל קודם שאמר ארכה מ' כו': **היו מטבילין.** דכלים הנגמרים אע"פ שנגמרים בטהרה צריכים טבילה לקדש כמ"ש בחגיגה: **גמ' אילו נאמר חוט אחד.** כלומר אילו היה נאמר חוט הייתי מפרש אחד כלישנא דחוט יחידי. ואילו היה נאמר כפול הייתי אומר לשנים כלישנא דכפל: **שזור לשלשה. משזר לששה.** ד' שהיו ד' מינין תכלת וארגמן תולעת שני ושש הרי ד' פעמים ו' הא כ"ד: **שני.** בברייתא ל"ג שהיו החוטין כולן ל"ג: **שזור לא.** דמשזר משמע כפול דשזור וד' פעמים ח' הא ל"ב: **קליע.** הוא קלוע ג' יחד: **שזור כפול דקליע.** ומשזר י"ב וד' פעמים י"ב הא מ"ח: **מעשה רוקם כו'.** אידי דמ[illegible] ה"ג **חד אמר ארי מכאן וחלק כו'.** מעשה חושב כו' וארי מכאן דהיינו ב' פרצופים: **ואחרנא כו'.** [illegible] על הא דתני במתניתין שלש מאות כהנים. דהוא גוזמא בעלמא ומביא מתני' דתמיד ב"ב ג' מאות ולא[illegible] שורפין פסולי קדשים שכל שפסולו בקודש שורפין אותו בקודש [לשון הגאון] דאומרין לטיות במקדש [illegible] **באה"ט בחוץ.** כיון דמדאורייתא טומאתו ופסל בחוץ אין להכניסו לעזרה הואיל ולא היה פסולו בקודש:

מסורת הש"ס

א) מנחות קג ב, ב) לעיל פ"ג הל"ב וירושלמי שבת פ"ח הל"א ועי' מנחות קג ב, ג) עדיות פ"ח מ"א, ד) מכשירין פ"ו מ"ה, ה) פסחים יט ב, ו) שם, ז) תמיד כט ב חולין צ ב, ח) יומא עא ב, ט) שם עב ב, י) תמיד כט א חולין צ ב.

◆

עין משפט
נר מצוה

ה א מיי' פי"ג מהא"ט הל"ז:
ו ב מיי' פרק א מהא"ט הל"ד:
ז ג מיי' פרק י מטומאת אוכלין הלכה ג:
ח ד מיי' פרק י"ג מהא"ט הל"ח:
ט ה מיי' פ"ז מכלי המקדש הל"ט:
י ו מיי' שם הלט"ו:
יא ז מיי' שם פ"ח הלכה טו:

◆

נוסחת הבבלי

(א) קצרן של זבין היו שם כו' טוחנין לאריות בירושלם כו': **(ב)** בשם דר' יוסי קצרן כו' ולא אגיביה כו' ר' בינן כו' יצחק עד כו' לעתי כי משום דלית לי חטין למיתן דא"ר חנינה והיו כו' ר"י בן בתירה על כו' א"ר יוסף פליגי כו' כר"י בן בתירה כו' לא כן א"ר יעקב בר' אחא בשם ר"י בר' חנינא כו' קצרן של זבין היו שם כו' מן הצד והטהורי' מהלכין מן סתם וטמאים וכו' לא כן א"ר יוחנן כו' הוכיח ר"י אומר כולן טהורין אבא שאול היה קורא כו': **(ג)** בחול ואם היתה כו': **(ד)** תנינן האלו מעלים באפר ע"ג תפוח ותפוח היה באמצעיתו של מזבח פעמים עולה

◆

הגהות הגר"א

[א] ה"ג א"ר חנינא ערודות היו טוחנין שם אריב"ל מעשה היו טוחנין ערודות באסטרטיא של מלך והיו עולי רגלים משתקעין בדם עד וכו'. כצ"ל: **[ב]** ה"ג הטמאים מהלכין מן סתם והטהורים אומרים להן פרושו ובשעת הרגל טהורין מהלכין שבולת והטמאין מהלכין מן הצד וטהורין מהלכין מן סתם והטמאים אומרים להם פרושו כצ"ל וה"פ דסתם גמ' בא לפרש טעמא דר' יוסי ושבולת הוא באמצע והטהורי' מהלכים מן הצד שהיו מרחיקין עצמן לצדדין והטמאים מהלכין סתם שאינם מוזהרי' לפרוש מהם והטהורי' אומרים להם פרושו שהיו מוזהרין להטמאים שיפרשו מלטמאן ולכן הרוק הנמצא בצדדין טהורין ובאמצע טמא. ובשעת הרגל שכל ישראל חברים שנא' (שופטי' כ') ויאסף כל איש ישראל אל העיר כאיש אחד חברים וכולם טהורים כי החיוב על כל ישראל לטהר עצמם ברגל וכל טמא שאינו יכול לטהר יפרים עצמו לצדדים ויתרחקו ב"א ממנו כדי שלא יטמאו כי כל העדה כולם טהורים וזהו דאמר וטהורין מהלכין סתם וטמאין מוזהרין להן שיפרשו דלעולם המוטעין הולכין לצדדין והן המוזהרין וגירסא זו כגירסת הרמב"ם בפירושו: **[ג]** ה"ג חד אמר מעשה רוקם ארי מכאן וחלק מכאן מעשה חושב ארי מכאן וארי מכאן וחרנה אמר מעשה רוקם ארי מכאן וארי מכאן מעשה חושב ארי מכאן ונשר מכאן. כצ"ל:

◆

גליון הש"ס

[א] עי' בהגר"א שהגיה ועי' מלמ"ל פ"ח מכלי המקדש הלכה טו:

תורה אור השלם

1. וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלֻאִים לְךָ מִנֶּגֶד וּפָחַדְתָּ לַיְלָה וְיוֹמָם וְלֹא תַאֲמִין בְּחַיֶּיךָ: דברים כח סו 2. וְשִׁבַּצְתָּ הַכְּתֹנֶת שֵׁשׁ וְעָשִׂיתָ מִצְנֶפֶת שֵׁשׁ וְאַבְנֵט תַּעֲשֶׂה מַעֲשֵׂה רֹקֵם: שמות כח לט
3. וְעָשׂוּ אֶת הָאֵפֹד זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן תּוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב: שמות כח ו